

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ**ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ****ΘΕΜΑ Α1**

- α) Νεαροί αξιωματικοί του σουλτανικού στρατού καλλιεργημένοι και με ευρωπαϊκή στρατιωτική παιδεία. Στα τέλη του 19^{ου} αιώνα δημιούργησαν την οργάνωση «Ένωση και Πρόοδος» με σκοπό τη δυναμική επιβολή μεταρρυθμιστικού προγράμματος στην οθωμανική κοινωνία. Το Νεοτουρκικό κίνημα του 1908 στόχο είχε να προληφθεί ο ακρωτηριασμός της αυτοκρατορίας. Το τουρκικό αυτό κίνημα εκδηλώθηκε ως αντίδραση στις επεμβάσεις των μεγάλων ευρωπαϊκών δυνάμεων και στην πρόσφατη προσπάθεια των λαών της περιοχής να τερματίσουν την τουρκική κυριαρχία στην Ευρώπη, καθώς και στη ρήξη με το καθεστώς του σουλτάνου, που είχε αποδειχθεί ανίκανο να αντιδράσει αποτελεσματικά εναντίον των εχθρών της αυτοκρατορίας. Το Νεοτουρκικό Κίνημα, που υποσχέθηκε στους λαούς της αυτοκρατορίας ισονομία, ισοπολιτεία και ευρύτατο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα, είχε ως στόχο τον εκτουρκισμό της αυτοκρατορίας. Ο στόχος αυτός εκδηλώθηκε κατά τους Βαλκανικούς Πολέμους (1912 - 1913) και κατά τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο (1914 - 1918) και πήρε τη μορφή της εθνοκάθαρσης με την εκδίωξη των χριστιανών της χώρας. (βλ. σχολ. βιβλ. 66-67, 244)
- β) Η Ελλάδα συνυπέγραψε, στις 9 Φεβρουαρίου 1934, το τετραμερές Βαλκανικό Σύμφωνο με τη Γιουγκοσλαβία, τη Ρουμανία και την Τουρκία, προκειμένου οι χώρες αυτές να προασπίσουν από κοινού την εδαφική ακεραιότητά τους απέναντι στην «αναθεωρητική» πολιτική που είχε υιοθετήσει η Βουλγαρία (βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 107 - 108)
- γ) Την 1^η Απριλίου 1955 άρχισε ο κυπριακός ένοπλος αγώνας από την ΕΟΚΛ (Εθνική Οργάνωση Κυπρίων Αγωνιστών). Ανώτατος πολιτικός ηγέτης του αγώνα ήταν ο Μακάριος. Στρατιωτικός ηγέτης ήταν ο κυπριακής καταγωγής αρχηγός της ΕΟΚΛ, συνταγματάρχης Γεώργιος Γρίβας, γνωστός με το ψευδώνυμο Διγενής. (βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 163)

ΘΕΜΑ Α2

α. Λάθος, β. Λάθος, γ. Σωστό, δ. Λάθος, ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Για την απάντηση βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 35 - 36: «Τον αρχικό γενικό ενθουσιασμό για το νεαρό ηγεμόνα... από την πλειοψηφία του κοινοβουλίου».

ΘΕΜΑ Β2

Για την απάντηση βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 154: «Βέβαια, στην ευρωπαϊκή μνήμη ως «πατέρες της Ευρώπης».

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ**ΘΕΜΑ Γ1**

Εισαγωγή: βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 41: Διάφορες εφευρέσεις... κάθε χώρα.

α) βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 41 - 42: «Ο λόγος για τον οποίο οι επαναστατικές αλλαγές.. .Επανάσταση,

Μεταβατική πρόταση: Παρατηρώντας τις πληροφορίες του πρώτου ιστορικού παραθέματος, διαπιστώνεται ότι λειτουργεί συμπληρωματικά στα δεδομένα της ιστορικής αφήγησης. Πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία από το παράθεμα που απαντούν στο ερώτημα είναι:

- Η τεράστια αυτή βιομηχανία [άνθρακα], μολονότι ίσως δεν αναπτυσσόταν αρκετά γρήγορα για πραγματικά μαζική εκβιομηχάνιση σημερινού τύπου, ήταν ωστόσο αρκετά μεγάλη για να δώσει κίνητρο στη βασική εφεύρεση που έμελλε να μετασχηματίσει τις βιομηχανίες κεφαλαιουχικών αγαθών: το σιδηρόδρομο.
- Διότι τα ορυχεία δεν χρειάζονταν απλώς ατμομηχανές μεγάλης ισχύος σε μεγάλες ποσότητες, αλλά και αποτελεσματικά μέσα μεταφοράς μεγάλων ποσοτήτων άνθρακα.
- Στις δύο πρώτες δεκαετίες της ζωής του σιδηροδρόμου (1830-50) η παραγωγή σιδήρου στη Βρετανία αυξήθηκε από 680.000 σε 2.250.000 [τόνους] - με άλλα λόγια, τριπλασιάστηκε.
- Η παραγωγή άνθρακα ανάμεσα στο 1830 και το 1850 τριπλασιάστηκε επίσης από 15 σε 49 εκατομμύρια τόνους.
- Η τεράστια αυτή αύξηση οφειλόταν κυρίως στο σιδηρόδρομο.
- Οι πιο πολλές γραμμές σχεδιάστηκαν σε περιόδους κερδοσκοπικού παραληρήματος, γνωστού ως «μανία των σιδηροδρόμων», όπως του 1835-37, και ιδίως του 1844-47· οι πιο πολλές κατασκευάστηκαν κατά μέγα μέρος με βρετανικά κεφάλαια, βρετανικό σίδηρο, βρετανικά μηχανήματα και τεχνογνωσία.

β) βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 42: «Η Αγγλία διέθετε ... σε καθεστώς ακώλυτης λειτουργίας της αγοράς».

Μεταβατική πρόταση: Παρατηρώντας τις πληροφορίες του δεύτερου ιστορικού παραθέματος διαπιστώνεται ότι λειτουργεί συμπληρωματικά στα δεδομένα της ιστορικής αφήγησης. Πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία από το παράθεμα που απαντούν στο ερώτημα είναι:

- Ο πρώτος και ίσως ο ζωτικότερος παράγων που έπρεπε να κινητοποιηθεί και να ανακαταμεμηθεί ήταν η εργασία, διότι βιομηχανική οικονομία σημαίνει απότομη πτώση του αγροτικού πληθυσμού και απότομη αύξηση του πληθυσμού στα αστικά κέντρα και ασφαλώς σημαίνει μια ταχύτατη γενική πληθυσμιακή αύξηση.
- Μια βιομηχανική οικονομία χρειάζεται εργατική δύναμη.
- Ο αγροτικός πληθυσμός στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό, με τη μορφή μετανάστευσης, ήταν οι πιο εμφανείς πηγές εργατικού δυναμικού, τις οποίες συμπλήρωναν οι διάφοροι μικροπαραγωγοί και οι φτωχοί εργαζόμενοι.
- Στα εργοστάσια θεωρούνταν συχνά πιο βολικό να προσλαμβάνονται γυναίκες και παιδιά και χαμηλόμισθοι εργαζόμενοι.
- Για τον ελεύθερο άνθρωπο, το εργοστάσιο, όπου έμπαινε απλώς ως «εργατική δύναμη», ήταν κάτι μόλις προτιμότερο από τη σκλαβιά.
- Όλοι, προσπαθούσαν να το αποφύγουν· ακόμη κι αν δεν το απέφευγαν, προσπαθούσαν από μέσα να αντισταθούν στη δρακόντεια πειθαρχία με πολύ μεγαλύτερο πείσμα απ' ό,τι οι γυναίκες και τα παιδιά, που τα προτιμούσαν γι' αυτό οι εργοστασιάρχες.
- Στη δεκαετία του 1830 και μέρος της δεκαετίας του 1840, ακόμη και η υλική κατάσταση του εργοστασιακού προλεταριάτου άρχισε να παρουσιάζει επιδείνωση.

Βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 42 - 43: «Το οικονομικό άλμα της Αγγλίας υποχρέωσε... δεν επέτρεπαν την ελεύθερη λειτουργία της αγοράς».

ΘΕΜΑ Γ2

Εισαγωγή: βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 80: «Τελείωσε ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος. Και κοινωνικές αναστατώσεις».

α) βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 80 - 81: «Από τα 65 εκατομμύρια άνδρες των στρατιωτών στην πολική».

Μεταβατική πρόταση: Παρατηρώντας τις πληροφορίες του πρώτου ιστορικού παραθέματος, διαπιστώνεται ότι λειτουργούν συμπληρωματικά στα δεδομένα της ιστορικής αφήγησης. Πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία από το παράθεμα που απαντούν στο ερώτημα είναι:

- Οι ακρωτηριασμένοι δεν θεωρούν τους εαυτούς τους περιθωριακούς, άτυχους ή άσχημους.
- Όλοι αυτοί ισχυρίζονται ότι αξίζουν σωματικά και ψυχικά το ίδιο και ακόμα περισσότερο από τον οποιονδήποτε.
- Ζητούν μια θέση στην κοινωνία ώστε να μάθουν οι άλλοι ότι αυτή τη θέση μπορούν να την κερδίσουν.

Μεταβατική πρόταση: Παρατηρώντας τις πληροφορίες του δεύτερου ιστορικού παραθέματος συνοδευόμενο και από πίνακα με αριθμητικά δεδομένα, διαπιστώνεται ότι λειτουργεί συμπληρωματικά στα δεδομένα της ιστορικής αφήγησης. Πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία από το παράθεμα που απαντούν στο ερώτημα είναι:

- Η Γαλλία και η Αγγλία δεν είχαν πλέον κανένα κέρδος από τα κεφάλαια που είχαν τοποθετήσει στη Ρωσία και την οθωμανική αυτοκρατορία.
- Με τις βάσεις της οικονομίας τους αποδυναμωμένες, έχασαν τα πλεονεκτήματα που τους έδινε το οικονομικό τους προβάδισμα απέναντι στη Γερμανία και τις άλλες χώρες.
- Οι Ηνωμένες Πολιτείες μπορούν να θεωρούνται οι μόνοι πραγματικοί νικητές του πολέμου, αφού διατήρησαν το έδαφός τους άθικτο και έγιναν οι δανειστές όλων των άλλων εμπόλεμων χωρών.

Όλα τα παραπάνω στοιχεία επαληθεύονται και από τον πίνακα, όπου δίνονται στοιχεία για όλους εκείνους που επιστρατεύτηκαν κατά τη διάρκεια του Α' Παγκοσμίου Πολέμου, τους νεκρούς, τους τραυματίες και το ποσοστό των νεκρών, των αναπήρων και των τραυματιών στο σύνολο των επιστρατευμένων. Η Γαλλία είναι αυτή με το μεγαλύτερο ποσοστό των απωλειών και ακολουθεί η Μεγάλη Βρετανία. Σημαντικό ποσοστό παρουσιάζει και η Γερμανία με την Αυστροουγγαρία.

β) βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 81: «Ο πόλεμος οδήγησε επίσης... και της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας».

Μεταβατική πρόταση: Παρατηρώντας τις πληροφορίες του τρίτου ιστορικού παραθέματος, διαπιστώνεται ότι λειτουργεί συμπληρωματικά στα δεδομένα της ιστορικής αφήγησης. Πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία από το παράθεμα που απαντούν στο ερώτημα είναι:

- Οι θέσεις του Γουίλσον, που έχουν εκφραστεί από τον Ιανουάριο του 1918 σε ένα μήνυμα προς το Κονγκρέσο (όπου απαριθμούνται τα περίφημα «14 σημεία»), αναφέρουν το δικαίωμα των λαών στην αυτοδιάθεση και εισηγούνται την εγκατάλειψη της μυστικής διπλωματίας, την ελευθερία των θαλασσών, τον αποπλισμό, «αμοιβαίες εγγυήσεις πολιτικής ανεξαρτησίας και εδαφικής ακεραιότητας» στο πλαίσιο μιας «Κοινωνίας των Εθνών» κ.λπ.
- Ωστόσο, παρά τις προθέσεις αυτού του προγράμματος -που οι περισσότεροι Ευρωπαίοι κρίνουν «ουτοπικό»-, ο Γουίλσον ενδιαφέρεται πραγματικά να αποφευχθούν οι επερχόμενες τριβές.

Βλ. σχολ. βιβλ. σελ. 81: «Το κόστος του πολέμου αποδείχτηκε. Εθνικής εστίας των Εβραίων».